

SISÄLLYSLUETTELO

ALKUSANAT	3
1. LUKU LAIN TARKOITUS JA SOVELTAMISALA	13
Lain tavoite ja tarkoitus.....	13
Tarkoitussäännös ohjaa soveltamista	13
Lain soveltamisalaa koskevat pääsäännöt.....	14
Lain keskeisin soveltamisalue: työ- ja virkasuhde	14
Työsuhde	15
Työsuhteeseen liittyviä erityistilanteita	16
Virkasuhteessa tehtävä työ	18
Velvollisuuksien jakautuminen vuokratyössä.....	19
Vuokratyön käsite	19
Käyttäjäyrityksen ja vuokralle luovuttajayrityksen velvollisuudet ..	20
Vuokratyön suhde alihankintaan	22
Soveltamisalan laajennukset erityisiin työtilanteisiin.....	23
Soveltaminen muihin työntekotilanteisiin	23
Opiskelijan ja oppilaan työ koulutuksen yhteydessä	24
Työvoimapoliittiseen toimenpiteeseen osallistuvan henkilön työ ..	25
Kuntoutukseen liittyvä työ ja kuntouttava työtoiminta	25
Rangaistuksen täytäntöönpanoa suorittavan henkilön työ	25
Laitoksessa hoidettavana olevan henkilön työ	25
Asevelvollisen työ	25
Siviilipalvelusmiehen työ	26
Sopimuspalokunnan pelastustoimintaan osallistuvan vapaaehtoisen työ	26
Etätyö ja muu kodissa tehtävä työ	26
Kodissa tehtävän työn eri tilanteet	27
Työnantajan velvollisuudet	27
Soveltamisen rajoitus	29
Sotilaallinen harjoitus ja koulutus	29
Muut erityiset soveltamistilanteet.....	30
2. LUKU TYÖNANTAJAN YLEISET VELVOLLISUUDET	31
Velvollisuuksien pääsisältö ja tavoite	31
Työnantajan huolehtimisvelvoite.....	33
Työnantajan huolehtimisvelvoitteen sisältö ja laajuus	34
Yleiset työsuojeluperiaatteet	36
Työolosuhteiden tarkkailu ja seuranta	36
Työsuojelun toimintaohjelman laatiminen	37

Työsuojelun toimintaohjelman tavoitteet	37
Työsuojelun toimintaohjelman sisältö	38
Työsuojelun toimintaohjelman muoto	39
Työn vaarojen tunnistaminen ja arviointi (riskien arviointi)	40
Riskien arvioinnin yleiset periaatteet työturvallisuuslaissa	40
Riskien arvioinnissa huomioon otettavia seikkoja	42
Asiantuntijoiden käyttö	43
Arvioinnin muoto ja ajan tasalla pito	44
Työturvallisuus erityistä vaaraa aiheuttavassa työssä	45
Työntekijän pätevyys erityistä vaaraa aiheuttavassa työssä	45
Raskaana olevan työntekijän suojelu erityiseltä vaaralta	46
Työympäristön suunnittelua koskevat säännökset.....	47
Suunnittelun merkitys ja tavoitteet	47
Työnantajan suunnitteluvollisuudet	48
Suunnitelman tilaaminen ulkopuoliselta suunnittelijalta	49
Työn suunnittelu ja mitoitus työntekijän edellytysten mukaan	50
Osaaminen keskeisenä turvallisuustekijänä.....	51
Työntekijän perehdyttäminen työhön, opetus ja ohjeet	51
Työnantajan velvollisuudet	52
Tutkinto- ja muut erityisvaatimukset	53
Henkilönsuojainten antaminen käyttöön.....	53
Henkilönsuojaimet ja niiden käyttö	53
Työnantajan velvollisuudet	54
Henkilönsuojainten kustannukset	55
Muut apuvälineet ja varusteet	56
Työnantajan sijaisen (työnjohdon ja esimiehen) asema	56
Toimintojen organisointi, työnantajan sijaisen asettaminen	56
Työnantajan sijaisen pätevyys, perehdytys ja toimivaltuudet	57
Rikosoikeudellinen vastuu	58
3. LUKU YHTEISTOIMINTA	59
Työpaikan yhteistoimintaa koskeva sääntely	59
Työpaikan työsuojeluyhteistoiminta	60
Työpaikan yhteistoiminta työturvallisuuslain mukaan.....	60
Molemminpuolinen yhteistoimintavelvoite	60
Yhteistoimintavelvoitteen sisältö ja menettelytavat	61
Työntekijöiden aloiteoikeus	61
Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain mukainen yhteistoiminta	62
Yhteistoiminnassa käsiteltävät asiat	62
Yhteistoiminta-asioiden käsittely työpaikalla	63
Käsittely esimiehen ja työntekijän/työsuojeluvalluudetun kesken .	63
Käsittely työsuojelutoimikunnassa	63

Työsuojelupäällikkö	64
Työsuojelupäällikön tehtävät ja asema	64
Työsuojelupäällikön pätevyys	64
Työsuojelupäällikön oikeudellinen vastuu	65
Työsuojeluvaltuutettu	65
Työsuojeluvaltuutetun ja varavaltuutettujen valinta työpaikalla	65
Työsuojeluvaltuutetun tehtävät	66
Työsuojeluvaltuutetun oikeudet	66
Työsuojeluvaltuutetun ja varavaltuutetun oikeus saada koulutusta	67
Työsuojeluvaltuutetun ajankäyttö	68
Työsuojeluvaltuutetun ansion menetyksen korvaaminen	68
Työsuojeluvaltuutetun irtisanomissuoja	68
Työsuojeluvaltuutetun toimitila	68
Varavaltuutetun sijaantulo	69
Työsuojelutoimikunta	69
Työsuojelutoimikunnan asettaminen	69
Työsuojelutoimikunnan jäsenen oikeudet	70
Salassapitovelvollisuus.....	70
Lain toissijaisuus ja työsuojelun yhteistoiminnasta sopiminen	71
Sopimisen rajoitukset.....	71
Yhteistoiminta yhteisellä työpaikalla.....	72
Yhteistoiminta yhteisten vaarojen torjunnassa.....	72

4. LUKU TYÖNTEKIJÄN VELVOLLISUUDET JA OIKEUS TYÖSTÄ PIDÄTTÄYTYMISEEN .....

Työntekijöiden oikeudet ja velvollisuudet.....	73
Työntekijän velvollisuudet.....	74
Työnantajan määräysten ja ohjeiden noudattaminen	74
Työntekijän huolehtimisvelvoite	75
Häirinnän ja muun epäasiallisen kohtelun välttäminen	75
Epäkohdista ilmoittaminen.....	76
Työntekijän ilmoitusvelvollisuus	76
Työnantajan velvollisuudet puutteen korjaamiseksi	77
Ilmoittaminen kolmannen henkilön kodissa tehtävässä työssä	78
Henkilönsuojaimet	78
Henkilönsuojainten käyttö	78
Soveltuvan työvaatetuksen käyttö	79
Työvälineiden ja vaarallisten aineiden käyttö	80
Turvallitteiden poistamisen kieltö	80
Vaarallisesta työstä kieltäytyminen	81
Vaarallisen työn keskeytsoikeus	81
Työsuojeluvaltuutetun oikeus keskeyttää vaarallinen työ	82

5. LUKU TYÖTÄ JA TYÖOLOSUHTEITA KOSKEVAT TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET	83
Ergonomiaa, fyysistä, henkistä ja sosiaalista kuormittavuutta sekä eräitä muita työn vaaroja koskevat säännökset.....	85
Tuki- ja liikuntaelinsairauksien torjunta.....	85
Ergonomiaa koskeva perussäännös	85
Työnantajan velvollisuudet	86
Tarkentavat säännökset	87
Kuormittavan työn vähentäminen.....	88
Työn fyysinen ja psyykinen kuormittavuus	88
Työnantajan velvollisuudet	88
Tietokoneella tehtävä työ.....	90
Työpisteen ergonomia tietotyössä	90
Työnantajan velvollisuudet	90
Väkivallan uhan torjunta.....	92
Työväkivallan uhkatilanteet	92
Työnantajan velvollisuudet	93
Menettelytapaohjeet sekä opetus ja ohjaus	94
Henkinen jälkihoito	95
Kameravalvonta väkivallan uhan torjunnassa	95
Tapaturmakorvaus	96
Teon rangaistavuus	96
Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun estäminen	96
Häirinnän tai muun epäasiallisen kohtelun määrittelyä	97
Työnantajan velvollisuudet	97
Työntekijän velvollisuudet	99
Yksintyöskentelyn vaarojen torjunta.....	99
Yksintyöskentelyn vaarat	99
Työnantajan velvollisuudet	100
Yötyön vaarojen torjunta	102
Yötyön kuormittavuus	102
Työnantajan velvollisuudet	102
Työaikamuodon vaihtaminen	103
Ruokailumahdollisuuden järjestäminen	103
Yhtäjaksoisen työn tauottaminen.....	104
Taukojen tarve	104
Työnantajan velvollisuudet	105
Työpaikan rakenteellista ja toiminnallista turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevat työnantajan velvollisuudet.....	105
Tavoite ja suhde muuhun lainsäädäntöön	105
Työpaikan rakenteet ja toiminnallinen turvallisuus.....	107
Työ- ja toimitilojen turvallisuus	107
Työnantajan velvollisuudet	108

Paloturvallisuus	109
Ilmanvaihto ja tilavuus	109
Työnantajan velvollisuudet	109
Tupakoinnin kieltö	110
Valaistus	110
Työnantajan velvollisuudet	110
Liikkumisturvallisuus ja tavaroiden siirrot	111
Sisäisen liikenteen ja liikkumisen turvallisuus	111
Työnantajan velvollisuudet	112
Työpaikan liikennesäännöt	112
Tavaroiden siirrot ja käsittely	113
Lupa trukin käyttämiseen	113
Työpaikan järjestys ja siisteys	113
Työnantajan velvollisuudet	113
Ilman epäpuhtaudet, kemialliset, fysikaaliset ja biologiset haittatekijät	114
Ilman epäpuhtauksien poistaminen.....	114
Työnantajan velvollisuudet	114
Kemikaalien käytön turvallisuus	115
Säätelyn kohteena työpaikat	115
Työnantajan velvollisuudet	116
Työpaikan riskien arviointi	117
Mittaukset	117
Tiedottaminen työntekijöille	118
Haitalliseksi tunnetut pitoisuudet	118
Fysikaalisten tekijöiden aiheuttamat vaarat	119
Fysikaalisia tekijöitä koskeva säätely	119
Tärinä	120
Melu	120
Optinen säteily	121
Lämpöolosuhteet	121
Sähkömagneettiset kentät	122
Sähkön käytön turvallisuus	122
Biologisille tekijöille altistumisen torjunta	123
Työnantajan velvollisuudet	123
Riskien arviointi	124
Opetus ja ohjaus	124
Työpaikalla käytettävien koneiden ja työvälineiden turvallisuus... ..	125
Koneiden turvallinen käyttö	125
Työnantajan velvollisuudet	126
Opetus, ohjaus ja käyttöön perehdyttäminen	127
Työvälineiden kunnossapito	128
Henkilöiden nostaminen nostolaitteella.....	128
Henkilöiden nostamista koskevat periaatteet	129

Tarkastukset ja tarkastajien pätevyys	130
Käyttöönotto- ja määräaikaistarkastukset	130
Työnantajan velvollisuudet	131
Tarkastuksen suorittajan pätevyys ja velvollisuudet	131
Onnettomuuden vaaran torjunta, pelastautuminen ja ensiapu ...	132
Onnettomuuksiin varautuminen.....	132
Suuronnettomuuksiin varautuminen	132
Muihin onnettomuuksiin varautuminen	133
Työpaikan varustaminen hälytys- ja pelastuslaitteilla.....	134
Työnantajan velvollisuudet	134
Ensiavun järjestäminen työpaikalla	135
Työnantajan velvollisuudet	135
Henkilöiden nimeäminen ensiaputehtäviin	136
Työnantajan velvollisuudet	136
Työntekijöiden käytössä olevat henkilöstötilat	137
Työnantajan velvollisuudet	137
6. LUKU ERITYISET TYÖN TEETTÄMISEN TILANTEET	139
Yhteiset työpaikat.....	139
Yhteisen työpaikan käsite ja sääntelyn tarve	139
Toimijoiden velvollisuuksien sisältö yhteisellä työpaikalla	141
Yhteisen työpaikan osapuolten tiedottamisvelvoite	141
Pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan tiedotusvelvollisuus	141
Ulkopuolisen työnantajan tiedotusvelvollisuus	142
Pääasiallista määräysvaltaa käyttävän velvollisuudet	143
Yhteinen rakennustyömaa	144
Tunniste yhteisellä rakennustyömaalla.....	145
Rakennuttajalle kuuluva velvollisuus	145
Itsenäinen työsuorittaja yhteisellä työpaikalla	146
Itsenäisen työsuorittajan asema	146
Yhteisten vaarojen torjunta.....	147
Säännöksen soveltamisala	147
Vapaaehtoistyö	149
Vapaaehtoistyön kuuluminen lain soveltamisalaan	149
7. LUKU MUIDEN TYÖN TURVALLISUUTEEN VAIKUTTAVIEN VELVOLLISUUDET	151
Velvollisuuksien perusteet	151
Työssä käytettävän tuotteen turvallisuus.....	152
Koneen, henkilösuojaimen tai muun laitteen valmistaja ja luovuttaja	152

Velvollisuuksien sisältö	153
Näytteille asettaminen	153
Rangaistussäännös.....	154
Markkinavalvonta	154
Työsuojeluviranomaisten suorittama markkinavalvonta	154
Tuotteen luovuttamiskielto	155
Markkinoilta ja käytöstä poistaminen	156
Toimenpiteistä tiedottaminen ja pakkokeinot	156
Tuotteen tutkiminen	156
Ulkopuolisen suunnittelijan velvollisuudet	158
Suunnittelun kohteet ja suunnittelija	158
Velvollisuuksien sisältö	158
Koneen asennustyön suorittajan velvollisuudet	160
Koneen ja työvälineen tarkastajan velvollisuudet.....	161
Velvollisuuksien sisältö	161
Kuormattavan tavaran lähettäjän velvollisuudet	162
Tavaroiden lähettäjän ja kuormaajan ohjeet	162
Pakkausten merkitseminen	162
Työtilan vuokralle antajan velvollisuudet.....	163
Sataman haltijan velvollisuudet.....	164
8. LUKU RANGAISTUSSÄÄNNÖKSET	165
Rikosoikeudelliset seuraamukset työturvallisuuden laiminlyönnistä.....	165
Työturvallisuusrikos ja -rikkomus	166
Työturvallisuusrikos	166
Työturvallisuusmääräysten rikkominen	167
Työsuojelun edellytysten laiminlyönti	167
Työturvallisuusrikkomus	168
Vastuun kohdentuminen työnantajaan ja työnantajan edustajaan	168
Rikosoikeudellisen vastuun muut edellytykset	169
Oikeushenkilön rangaistusvastuu (yhteisösakko)	169
Muun laissa veloitettun edustaja	170
Vastuiden rinnakkaisuus.....	171
Rikoshödyn menettäminen	171
9. LUKU ERINÄISET SÄÄNNÖKSET	173
Lausuntojen pyytäminen työneuvostolta	173
Työsuojeluviranomaisten suorittama valvonta.....	174
Valvontaorganisaatio	174

Työsuojeluviranomaisen toimivaltuudet ja tehtävät.....	175
Työpaikkatarkastukset	175
Tarkastuksen toteuttaminen työpaikalla	176
Tarkastukseen osallistuminen	176
Viranomaisen tiedonsaanti ja tarkastusoikeus	177
Tarkastuskertomus	178
Työsuojeluviranomaisten toimivallan käyttö.....	178
Toimintaohjeen antaminen	178
Kehotuksen antaminen	178
Työsuojeluviranomaisen velvoittava päätös	180
Koneen tai työmenetelmän käyttökielto	180
Täytäntöönpanoasetus.....	181
Lain pitäminen työntekijöiden nähtävissä.....	182
10. LUKU VOIMAANTULOSÄÄNNÖKSET	183
KIRJALLISUUTTA.....	185
LUETTELO LAEISTA, JOIHIN KIRJASSA ON VIITATTU.....	186
LUETTELO ASETUKSISTA JA PÄÄTÖKSISTÄ, JOIHIN KIRJASSA ON VIITATTU	187
TYÖTURVALLISUUSLAKI	189